

A. 1825.

ARNHEMSCHE

Dingsdag

COURANT

den 1. Maart.

Deze Courant, die geregeld 3 maal in de week verschijnt, en wel op Dingsdag, Donderdag en Zaterdag, wordt, voor den prijs van f 2 : 50 in de 3 Maanden, uitgegeven bij de Heeren M. S. *SOMMEREN* en Zoon te Amsterdam; A. J. VAN *WISSELEN* en W. A. *MANDEMAKER* te 's Gravenhage; M. *WYK* te Rotterdam; H. *CHAMPEL* te Alkmaar; J. *KWIK* Jr. te Brielle, en verder alom in het geheele Rijk bij de voornaamste Boekhandelaren en aan alle Postkantoren, tegen denzelfden prijs.

TWEEDE KAMER DER STATEN GENERAAL.

Zitting van Donderdag den 24. Februarij.

De Kamer heeft twee van voorgaande zittingen afgelezen en goedgekeurd de verzoeken in de vorige vergadering gelezen en goedgekeurd.

De Kamer ontvangt de hulde van een boekwerk van den heer *Plou*, ten titel hebbende: *Trent's Vues d'anciens monumens*. Hetzelve zal in de bibliotheek worden geplaatst.

Twee verzoekschriften van eenige molenaars van Brugge en Rotterdam, houdende bedenkingen wegens de wet op het gemaal, werden naar de commissie tot de petitiën gezonden.

De centrale afdeling doet verslag, wegens het ontwerp van wet, betrekkelijk de opening van een crediet van acht millioen aan den koning, ter leniging van de rampen, welke de slagtoffers der laatste overstromingen in onderscheidene provincien des rijks hebben geleden, ter herstelling der dijken, en ter dekking der schade, welke uit deze onheilen voor de schatkist zal ontstaan.

Op de aanmerking van een der leden, wordt besloten, het verslag niet verder te lezen, maar hetzelve te doen drukken en ronddeelen. De discussie dier wet wordt wijders bepaald op aanstaanden Maandag.

De centrale afdeling is nog gereed verslag te doen, wegens den 18den, 19den en 20sten titel van het IIde Boek des burgerlijken wetboeks, handelende over *bevoorregte schulden, pand en onderzetting of hypotheek*, welke titels bij de tweede kamer nog niet waren aangenomen, doch worden beide rapporten hierover niet gelezen, maar wordt besloten deszelve te doen drukken en ronddeelen, en de discussie dier titels te bepalen op aanstaanden Dingsdag.

De commissie tot de petitiën brengt heden van de heeren *Sar* *leale*, rapport uit, wegens de verzoekschriften van eenen bakker van Boxmeer (provincie Noord-Brabant); van eenige bakkers van Leuven; van eenige bakkers van Oudenaarden; van twee eigenaars van korenmolens te Namen, alle hunne bezwaren te kennen wegens de wet op het gemaal; van eenige korenhandelaren, wonende te *Leuven*, hunne bezwaren te kennen wegens het gedistilleerd. De rapporten der commissie worden ter griffie worden nedergelegd, en de rapporten der commissie, wegens die van den burger van Boxmeer, van de bakkers van Leuven en van de eigenaars van molens te Namen, werden gedrukt en aan de leden rondgedeeld.

De zitting wordt opgeheven en gadjourneerd tot Maandag.

WEENEN, den 19. Februarij.

De Oostenrijksche Beoebachter behelst heden de volgende berigten:

Konstantinopel, den 25. Januarij. Het berigt der landing van eenige duizend man van het Egyptische leger bij Modon, moet op valsche geruchten of op een misverstand berust hebben, ofschoon hetzelve door den pacha van Smirna aan de Porte medegedeeld, en ook door onderscheidene partikuliere brieven bevestigd was geworden. Het schijnt, dat *Abraham*-pacha van Suda eenige oorlogsschepen met levensmidelen naar de vestingen Modon en Coron heeft afgezonden, aan boord van welke zich echter geene troepen bevonden. Daarentegen hebben de schepen, waaronder *Abraham*-pacha zelf van Suda is uitgelopen, zich naar *Leuven* begeven, om de alhier achter gelaten troepen, artillerie en bevoorradingen naar Suda af te halen, waar vervolgens alle noodige maatregelen tot eene wezenlijke expeditie zullen genomen worden.

Men heeft hier het berigt uit Prevesa, dat *Omer*-pacha zich met zijne troepen [wier aantal niet wordt opgegeven] van Arta naar Janina heeft op marsch begeven, hetwelk eene openlijke wedenatreving van het bevel, hetwelk hem tot stadhouder van Salonichi riep, schijnt aan te duiden. Indien deze zaak zich bevestigd, zoo blijft hem, aangezien zijn aanspraak op Albanie zeer is afgenomen, genoegzaam niets anders over, dan zich geheel op zijde der insurgenten [Grieken] te voegen; hetwelk schijnt zijnen nateligen toestand en zijn toekomstig lot niet veel zal verbeteren. Intusschen heeft de benoeming van *Redschid*-pacha tot Rumili Walessi en Stadhouder van Janina en Delvino, in die landen reeds eene gunstige uitwerking gedaan en verscheiden voornaame Grieksche opperhoofden, zoo wel te Agnapha als in Epizeus, hebben op het berigt van deze benoeming, zich reeds onderworpen. — Verder meldt de *Beoebachter*, dat, volgens berigten uit Griekenland, de regering over de ministers heeft gezegevierd.

HARDERWYK, den 25. Februarij.

Eene aan de huizen dezer stad gecollecteerde som, ten behoeve van

onze ongelukkige landgenooten, die door den buitengewoon hoogen water-vloed in de diepste ellende zijn gestort en van have en goed zijn beroofd, heeft bedragen eene som van f 936 : 60, welke dadelijk aan Z. Exc. den heer *Stam* *de* provincie is overgemaakt.

Heden geschiedt tot hetzelfde einde de door Z. M. bevolene algemeene collecte, die men met gegrondene reden vertrouwt, dat meer zal bedragen.

Onze onderscheidene societeiten maken ook toebereidselen tot het inzenden van bijdragen.

Ons garnizoen, bestaande uit de hoofd-afdeeling van het algemeen Depôt der Landmagt, heeft zich dadelijk bereidwillig getoond en voor een montant ingeteekend dat bijna wel f 800 : 00 zal bedragen.

Zondag aanstaande, den 27. dezer, zal in de kerken der verschillende gezindheden dezer stad, plechtige Dankzegging aan het Opperwezen plaats hebben, voor het gelukkig afwenden der groote gevaren, waarmede onze stad zigbaar bedreigd was.

ARNHEM, den 28. Februarij.

Den 23. dezer, heeft de eerste kamer der Staten-Generaal de wet wegens het ophouden van den wettelijken koers der Fransche muntspecien in het Koninkrijk der Nederlanden, met meerderheid van stemmen, aangenomen. Eenige leden hebben niet willen stemmen, zeggende, dat zij zulks reeds te voren gedaan hadden; anderen, die mede te voren gestemd hadden, hebben nu weder hunne stem uitgebragt, van oordeel zijnde, dat bij de vorige zitting over die wet, wanneer de stemmen hebben gestaakt, (13 tegen 13) er, inderdaad, geen besluit was gevallen, waarom eene nieuwe deliberatie en eene herstemming noodzakelijk waren geworden.

In de laatste zitting van den 23. dezer, waarin de wet is aangenomen, was er voorwoordig geweest 21 leden uit de zuidelijke en 13 uit de noordelijke provincien.

— Men heeft uit Brussel, onder de dagteekening van den 24. Februarij, dat de Tweede Kamer der Staten-Generaal Vrijdag den 25. dezer zal vergaderen, om de ontwerpen van wet betrekkelijk het burgerlijk Wetboek, aan de discussie te onderwerpen, en dat men naar het einde der aanstaande week, of het begin der daaren volgende, de afdeling van de gewone zitting van H. E. Mogenden voor dit jaar verwacht.

De algemeene collecte heeft opgebracht te 's Gravenhage f 70,974 : 12½, te Rotterdam ruim f 50,000, te Leiden f 21,308 : 70, terwijl de bijzondere bijdragen aldaar op f 12,160 worden berekend; te Utrecht f 14,973 : 66, terwijl vroeger reeds is bijeengebragt f 23,569 : 32½, ongetrekkend de bijzondere giften; te 's Hertogenbosch ruim f 2,600; te Middelburg ruim f 12,000; te Groningen f 22,043 : 30, behalve de aanzienlijke bijzondere giften; te Leeuwarden f 5,157 : 12½, zijnde voor Vriesland zelve aldaar bijeengebragt f 40,000.

— De algemeene collecte heeft alhier heden plaats. In de aanstaande week zal door de liefhebbers en meesters binnen deze stad een vocaal en instrumentaal concert gegeven worden, waarvan de opbrengst voor de noodlijdenden zal bestemd zijn. Hetzelve zal, zoo als reeds voorloopig blijkt, bij Arnheims inwoneren geene mindere deelneming vinden, dan een orgel-muziek en koraal-zang, dat ten zelfden einde later in de Grootte kerk zal gegeven worden.

— Voor de noodlijdenden in Gelderland is gecollecteerd te Banningen f 25 : 64½, te Doel f 50 : 15, te Doon f 16 : 75, te Dronkelen f 254 : 48, te Gorssel f 251 : 12½, te Groenlo f 84 : 48, te Haften f 83, te Horssen f 22 : 20, te Huissen f 69 : 55, te Luenen f 13, te Maurik f 164 : 20, te Ubbergen f 54 : 08, te Vuren f 291 : 15, te Wamel f 139, te Winterswijk f 483, te Wisch f 184 : 52½.

— Het getal der door den watervloed omgekomen menschen in Overijsel bedraagt twee honderd vijftig, en dat der verdronken runderbeesten ruim veertien duizend.

— Ook het noordelijke Westfalen heeft door den jongsten watervloed geleden. In Neuenfelds zijn 80 menschen omgekomen; verscheiden duizende stuks vee zijn verdronken.

Mengelwerk.

GELD IS DE ZIEL VAN DE NEGOTIE.

Zoo oud en waar dit spreekwoord is, zoo zeker is het toevens, dat hetzelve, kwalijk begrepen en toegepast, zoo wel individueel als maatschappelijk de ongelukkigste gevolgen geeft. Immers konst het rampzalig beginsel: "*quarrenda pecunia primum, virtus post numerus*," in be-

oefening, met andere woorden, wordt *geld* voor alles doel van handelen; *den* *plagt* alleen *na* *geld* in overweging, dan moeten ook wel noodzakelijk alle middelen, die tot dat doel leiden, door het doel zelf worden gewettigd, en moord, doodslag, en wat niet al, worden verschoonbare, en geoorloofde handelingen; zoo maar het doel, *geld* bejagt, daardoor bereikt wordt. Indien dit alles na het gevolg van zulk een heilloos beginsel worden moet, dan duldt het ook geen tegenspraak, dat het tot eene der eerste pligten van een weldenkend Gouvernement behoort, het in beoefening brengen en het meer algemeen aannemen van hetzelfde tot handelings-maxime, door gepaste middelen tegen te gaan, en te dien einde vooral te waken, dat ambtenaren in de uitoefening hunner bediening niet zoo te werk gaan, dat het, zoo al niet het *wezen* dan althans den *schijn* hebbe, als of *geld* het eenige doel van het streven van het bestuur is. Meer bijzonder bedoelen wij hier die ambtenaren, welke met de inning van 's Rijks inkomsten en belastingen, en met het opzigt over de rigtige opbrengst daarvan belast zijn. Een verkeerd begrip vormen zij zich van den omvang hunner verplichtingen, zoo zij zich gehouden rekenen en vermeenen, zich bij het Rijk of deszelfs Gouvernement verdienstelijk te maken, door maar te zorgen dat *een* ontvangen wordt, door de wetsbepalingen steeds in dien zin uitleggen, dat zulks het *meeste* *geld* geeft, en zich daartoe, naar mate het in de kraam te pas komt, dan eens aan den geest en dan eens weder aan de naakte letter der wet te hechten, door steeds gretig te zijn in het ontvangen, en daartegen, indien er uitbetaald, vooral indien eene restitutie van ten onregte of te veel ontvangen gelden gedaan moet worden, zoo veel mogelijk belemmeringen in den weg te leggen, om, zoo doende, het lieve *geld* voor 's Rijks schatkist te behouden, en door daartoe soms middelen te bezigen, die, door een individu aangewend, hem aan eene welverdiende verachting zouden bloot geven. Onbetamelijk in ons oog is een zulke toelag van 's Rijks financiële ambtenaren, en een zulk gedrag heeft alle overeenkomst daarmee, dat de justitieel ambtenaren, met het onderzoeken en vervolgen van gepleegde misdaden belast, zich voorstellen alleen geroepen en verplicht te zijn, om de bewijzen van schuld op te zamelen, en integendeel alles te mogen en te moeten voorbijzien en verwaarloozen, wat geschikt is om het vermoeden van onschuld te doen ontstaan, of verzachtende omstandigheden aan het licht te brengen. Onbehoorlijk is zulk gedrag, om dat doel en middelen beide, even onedel zijn, hoezeer dan ook niet regtstreeks eigen voordeel daardoor gezocht wordt.

Reeds eenmaal zijn in het Mengelwerk dezer Courant eenige trekken aangeduid, welke nitloofsel schijnen te zijn van het verkeerd begrepen spreekwoord, hetwelk wij aan het hoofd dezes plaatsten. Als een zulk ongelukkig uitvloeisel, als een gevolg van de zucht, om voor 's Rijks schatkist op te zamelen, vermeenen wij ook te moeten beschouwen de aankondiging, welke na uitgaan van Kerkvoogden, in onderscheidene gemeenten deze *Provincie*, is gedaan, dat zij zich van patent souden hebben te voorzien. In het eerst hielden wij het verhaal, dat zulke *aanzegging* gedaan was, voor een sprookje; trouwens hoe zou dit stroken (zoo redeneerden wij) met de verklaarde bedoeling des Konings [bij een besluit van 19 Junij 1823], dat de bevordering en verzekering van de financiële belangen der Hervormde gemeenten, 's Konings hoofddoel geweest is, bij de vaststelling van de nieuwe kerkelijke inrichtingen voor de administratie der kerken-goederen, dat de administratie der directe belastingen reeds nu begint met eene poging, om de Leden der daartoe door den Koning benoemde kollegien op eene geldelijke retributie te stellen, en den last, die reeds hunne schouderen draagt, nog met eene belasting te verzwaren; hoe zou dit stroken met de verordeningen, door den Koning ten voordeele van die kerkelijke kollegien gemaakt, door dezelve bij voorbeeld vrijdom van briefporten, het voorregt van gratis procederen, enz., toe te staan; hoe zou dit stroken met de uitdrukkelijke bepaling in het reglement op de kerkelijke administratie in deze Provincie, waar bij art. 74 gezegd wordt, dat geen der Leden van kollegien van kerkelijke administratie *eenige* *belooning* voor hunne werkzaamheden ontvangen; hoe zou dit stroken met het denkbeeld, hetwelk bij het vaststellen van hetzelfde reglement schijnt te zijn heerschen, dat het lidmaatschap van eenig kerkelijk kollegie, dat inzonderheid de post van kerkvoogd (zie art. 63), geen voordeel gevende bediening, maar een zuivere last-post is; hoe toch zou het anders noodig zijn, wijl bedieningen, die voordeel geven, in ons rijk nog al tamelijk gezocht zijn, de noodzakelijkheid en de verplichting van het aannemen eener zulke benoeming op den voorgrond te stellen, en eene boete of uitkoop vaststellen voor dezulken, die zich zoodanige benoeming niet willen laten welgevallen. Hoe zou het mogelijk zijn, iemand van Gouvernementswege te noodzaken eene bediening aan te nemen, niet alleen, maar nog daarenboven voor het bekleden daarvan eene betaling te doen, en zou het bekleden dier bediening als een voorregt te veronderstellen; terwijl het voorregt, om er voor te bedanken, bij het reglement van deszelfs instelling, uitkoopbaar gesteld is. Hoe zou het kunnen overeenkomen, dachten wij eindelijk, met den geest der wet op de patenten zelve, waarbij §. 3 als vrijgesteld van het regt van patent worden vermeld kerkebedienenden, de uit 's Rijks-, gemeente-, dijk- of polder-kassen bezoldigde openbare ambtenaren, en lett. g. bedienenden en opzieners in de wees-, gast-, en andere Gods-huizen, en dergelijke openbare weldadige gestichten; hoe zou het kunnen worden beschouwd de bedoeling der wet te zijn, Rentmeesters van steden, dorpen en polders, van welke velen ruime bezoldigingen genieten, van patent vrij te stellen, en daarna Kerkvoogden, die daarenboven geheel zouden vallen in de termen van gemelde lett. g., te onderwerpen, hoe zeer zij geenerhande belooning, maar wellicht eenige niet noemenswaardige de-

froijementen genieten. Nisttegenstaande wij nu, uit hoofde van alle die redeneringen, het doen eener vordering aan Kerkvoogden, om zich van patent te voorzien, voor onmogelijk hielden, zoo hebben wij evenwel de ontdekking gedaan, dat de administratie der directe belastingen, ook hetgeen naar menschelijke berekeningen onmogelijk schijnt, mogelijk weet te maken, en dat niet alleen administrerende Kerkvoogden, maar ook Diaconie-Boekhouders, door die administratie aan patentregt onderhevig verklaard zijn, en zoo wij de decisie dier administratie wel begrijpen, dan is een voorname grond derzelve gelegen in de bepaling van gemelde lett. g. §. 3 der wet op de patenten; waarbij alleen opzieners in en niet van weldadige gestichten vrijgesteld zijn. Wij zien dus, dat de administratie zich in dit geval aan de letter der wet hecht, terwijl wij meenden, dat hier vooral de geest der wet moest worden geraadpleegd, veelmeer dan dat (zoo als dit aan de zijde derzelfde administratie wel eens is beweerd), bij de beoordeeling van eene beweerde contra-ventie of fraude, waarbij anders naar gewone regtsbeginselen zulke interpretatie nog al zwaarigheid heeft, niet zoo zeer zou moeten worden in aanmerking genomen, of de daad tegen de letter dan wel tegen den geest der wet strijdt. Dan in alles hebben wij ons gezien. Intusschen blijft het in ons oog nog al bedenkelijk, of, zoo Kerkvoogden zich niet naar den wil der administratie willen voegen, en zij dien ten gevolge voor de Regtbanken worden geroepen, deze laatste wel de regelen der interpretatie van de administratie volgen zullen, en of daar het *geld* wel zó de ziel der negone zijn zal. Maar daartoe zal het, vertrouwen wij, nog wel niet komen, vooral niet, zoo onze billijke en weldenkende Koning de vordering der administratie verneemt. Dit nu wenschen wij hartelijk, want de vrees mogen wij niet verbergen, dat de invoering van de nieuwe kerkelijke reglementen, die toch hier en daar nog al zwaarigheden ontmoet, door zulke financiële mispraken en vorderingen, zeer zal worden tegengewerkt, en dat Kerkvoogden, zoo niet hun met het nemen van patent blijft lastig vallen, derzelve administratie zullen staken en hun ontslag vragen, hetwelk men dan toch billijkerwijze hun niet zal kunnen weigeren van bedieningen, die zij zich willen laten welgevallen, maar voor welke waarneming zij, bij al den last en al de moeite, die hun dezelve geven, niet nog, als ware het eene voordeelige bediening, eene belasting zullen willen betalen, waarvan zelfs de Administrateurs en Ontvangers van 's Rijks- en andere inkomsten, nisttegenstaande de heerlijke belooningen, die zij genieten, zijn vrijgesteld.

Een ding verwondert ons evenwel, dat tot hertoe door de administratie der directe belastingen niet is bedacht, om, namelijk, alle de Schutters patent-pligtig te maken; dit trouwens zou nog al een slaverij geven, waarom toch zou niet evenzeer als Kerkvoogden? want 1°. bij de wet op de schutters van 27 Februarij 1815, wordt ook eene contributie bij wettelijk voor die zich van den schutterlijken dienst ontslaan, voor die zich van den schutterlijken dienst ontslaan, de Schutters geldsommen tot schadeloosstelling van hunner werkzaamheden toegestaan.

Aan den Heer Redacteur der Leeuwarden, den 22 Febr. 1825. Arnhemse Courant.

MYNHEER!

Bekend met uwe zucht voor waarheid en regt, honds ik mij oventuigd, dat Gij in uwe Courant, die als eene pael onder de Nederlandsche nieuwspapieren praat, het onderstaande gaarne een plaatsje zult willen inruimen, ten einde daardoor met mij te verbeeden, dat domheid of kwaadaardigheid den menschlievendou Nederlander diets maken, dat de rampen van het ongelukkige Vriesland vergroot zijn, en dat hier ter onregte en buiten noodzaak, de weldadigheid onzer landgenooten wordt ingeroepen.

Ik teekens mij Uw heftendige lezer, ROUW VAN DEN AK.

Bedenkingen, bij het lezen van zeker extract uit eenen brief van Sneek, d. d. 12 Februarij 1825, geplaatst in de Amsterdamse Courant van den 19 daaraanvolgende.

Was het voor Vriesland te betreuren, dat de gestremde loop der posten, en andere bekende en onbekende oorzaken, de rampen, die het in het begin dezer maand, gelijktijdig met andere gedeelten onzes Vaderlands, moest verduren, zoo laat aan gene zijde der Zuiderzee deden bekend worden, dat men daar voor Noord-Holland, Gelderland en Overijssel de hulp der weldoende menschenliefe inriep, en aan Vriesland, van welks nood men onbewust was, niet dacht; hoe was voor elk weldenkenden Vries zeker een lenigende balsem, dat, bij het bekend worden dezer rampen, dadelijk vele menschenvrienden, zoo in Amsterdam, Haarlem, Rotterdam, Leiden, Zutphen, Arnhem als elders, zich beijerden, en door krachtadige hulp te toonen, idat die tijdig aldaar wet spant, maar niet te laat was aangekomen.

Hoezeer moest het dur een ieder niet verwonderen, in de Amsterdamse Courant, van den 19 dezer, een hoogenaannd extract uit eenen brief uit Sneek te vinden, waarin men de ongevallen, Vriesland overkomen, als overdreeven opgeeft; verzeekt, dat er 4 uren in den omtrek van Sneek, buiten enige schapen, mensch noch beest is omgekomen; zegt, dat men den 12 niet wist wat er op verder afstand gebeurd was; de schade weinig beduidend noemt, uitgesonderd aan gindsche zijde van Wollniga; voorts daarin van vermeldde mirakelen spreekt, en het ongeluk betreurt, dat de rampspoeden door het vergrooten nog verergerd worden, enz.

De Schrijver toch dezes briefs is, of een domoor, geheel onbekend met Vrieslands tegenwoordigen rampvollen toestand, of een kwaadaardige lasteraar, die, uit zucht om de edelmoedige pogingen van vele menschenvrienden tegen te werken, geheime en arglistige middelen aanwendt, om ons leed als vergroot bij onze landgenooten te doen voorkomen. Dat hij in het laatste geval verkeert, is men bijna gedrongen te gelooven, daar men anders het doel niet begrijpt, waarom een brief, zoo armzalig van stijl als van inhoud, in een openbaar dagblad is overgenomen.

Waar daden spreken zijn woorden overbodig. Ik zal daarom de reeks van jammeren hier niet ophalen, die in de Leeuwarder Courant van den 8. aangestipt, in die van

den 11. (een dag voor den datum des bewaarden briefs uitgegeven), alsmede in die van den 15. en 18. deser, zoo nauwkeurig als naar waarheid zijn vermeld, maar lart den naamloosen Schrijver uit, om, met vermelding van zijnen naam, op te geven wat daarin overdroeven, vergroot of vergergd is, en welke mirakelen daarin vermeld staan.

Of is het overdroeven te noemen, als wij beweren, dat miljoenen schats *Frislands* geleden verlies niet kunnen herstellen? Is het vergroot, als wij zeggen, dat nog op dit oogenblik meer dan honderd duizend morgen lands door het zeewater overströmd zijn? Is het vergergd, als wij betuigen, dat duizenden beesten verdronken zijn? zoodat alleen op eene hoeve 40 stuks vee, voor weinige dagen nog onbegraven lagen te verrotten; is het vergergd, als wij zeggen, dat vele menschen in de baren hun dood vonden, duizenden daardoor hun bestaan verloren en geheele streken daardoor zijn vernield of verarmd? *Behoort het tot de mirakelen*, dat honderden menschen in de kerkgebouwen sints al dien tijd wonen? zoodat nog voor twee dagen meer dan 70, alleen in die van *Echten*, gevonden werden, die nog dezelfde kleederen aan hadden, waarmede zij het vege lijf uit de baren gered hadden. — Noen voortwaar, liet is al te waar, wie het betwijfelo, kome en zie, en hij zal luide getuigen, dat de ellende groot, het gelden verlies onherstelbaar is, en dat, zoo er mirakelen te vermelden zijn, het die van den algoeden God zijn, die, bij zoo veel gevaar, nog zoo velen spaarde; en de harten van *Frislands* inwooneren, hoe veel zij den een doot den ander ook mogen hebben geleden, tegelijk met zoo vele edele landgenooten van elders, tot krachtadig hulpbetoon opwekten, waardoor wonderen van menschenhande verrigt zijn en nog dagelijks verrigt worden.

Ik zoude mijne landgenooten te kort doen, zoo ik konde twijfelen, dat zij, na het lezen dezer ongelijke tegenpraak, nog een oogenblik getoof zouden hebben aan het ellendige geslacht van naamloosen Schrijver, tegen waen alle openbare nieuwspapieren dezer dagen getuigen; neen menschenhande *Nederlands*! gij zult u in dezen niet laten verdoelen, maar voortgaan met de geteisterde inwooneren van *Friesland* even trouwhartig bij te staan, als gij dit uwe overige lijdende landgenooten gedaan hebt, ten einde rampen, welke menschenhande niet magtig zijn te herstellen, ten minste gedeeltelijk worden verzacht en gelénigd.

P. S. Ik neem de vrijheid den Heer Redacteur der *Amsterdamsche Courant*, dien ik niet ken, bij deze minzaam te herinneren, dat in *Friesland* geen dorpen zijn, die Russische namen voeren, en dat dus *WOLNIA*, waarvan men in den brief spreekt, vermoedelijk *Wolwega* zal moeten zijn.

Mijnheer de Redacteur!
Toen ik een dezer dagen de dijkbreuken aan de *Vriessche* kusten bezocht, en bepeinsde, wat er naar mijn gering verstand, tot derzelver herstel behoorde gedaan te worden, en zoo over het een en ander mijne gedachten liet rondwalen, vond ik toevallig een papertje; het had vrij wat door het zeewater geleden, maar was toch zoo leesbaar, dat ik het konde naschrijven. Daar het over een spreekwoord handelde, en een spreekwoord meest een waar woord is, zend ik het *Ued.* ter plaatsing in uwe met regt beroemde *Courant*.

*Die de schoen past trekk' hem aan,
Die ze niet past laat ze staan.*

Er worden in de groote Schoenenwinkel, de *Wereld*, al zeer verschillende soorten van dit onmisbaar voetdeksel verkocht, en de koopers dragen ze dikwijls, zonder te gevoelen, dat zij, door hunne schben en schoef te loopen, of wel, er stoffen van te maken, omdat zij het anders te veel knellen, klaar bewijzen, dat die schoenen niet hunne voeten passen, en dat zij dus anderen hadden behooren te kiezen.
Bij voorbeeld, iemand, die *Burgemeesterschoenen* draagt, die hij daarmede het pleveisel eener stad, of de bloot van de hand van eenig landelijk dorp betreedt, indien hij, op de straat voortwandelt, de belangen der stad, of de belangen der provincie, niet in het oog heeft, die schoenen bezigt om er nutte te verslijten op die plaatsen, waar het welzijn der burgerij frem roept, toont aan ieder, die een goed oog heeft, dat hij schoenen draagt die hem niet passen, en dat hij ze nooit had behooren aan te trekken.

Om nog een voorbeeld hierbij te voegen, vragen wij, of hij, die zijne voeten gestoken heeft in de schoenen, bestemd voor hen, die het vertrouwen van een Vorst aan het hoofd eener Provincie stelt, deze schoenen niet tot stoffen maakt, indien hij de belangen der ingezetenen van dat gewest niet alleen bestendig verstoelt, maar zelfs in lijden van publieke calamiteiten, deze schoenen, in stede van er mede door dik en dun heen te loopen, gelijk anderen cordaat genoeg zijn te doen, gebruikt, om er dine's mede bij te wonen, oude besjes te begraven, of aan de speeltafel te verschijnen? Het kan immers niet missen, of het moet aan het kleinste kind op de straat in het oog vallen, dat die verlevens schoenen voor zijne voeten niet gemaakt zijn, en dat hij wel zoude doen, derselven hoe eer hoe beter uit te trekken.
Het is dat ook, dat de heer *Commissaris*, die zijne reputatie niet heeft, eerst de schoenen goed dient te passen, voor hij ze koopt, en er zich mede in het publiek vertoont; daardoor toch kan hij zich zelve schade en anderen schade besparen.
Heil die stad, heil dat district, heil die provincie, waar de bestuurders door daden tooren, dat zij hun welpassende schoenen dragen.

Ik beaam, *Mijnheer de Redacteur!* ten volle den laatsten uitroep van den onbekenden uitlegger van dit spreekwoord: wie toch in deze dagen slechts een blik werpt in de *Nederlandsche Couranten*, zal met mij toestemmen, dat dit heil ons ruim te beurt is gevallen. De bescheidenheid verbiedt mij dit verder uit te breiden, voor een goeden verstander is slechts een woord noodig.

Laaxum, Uw bestendige lezer,
den 12. Februarj 1825. FRISO.

OVER DE VOORNAAMSTE SPRINGTYEN VAN HET JAAR.
(Volgens het Jaarberigt van het bureau de Longitudes te Parijs.)

De opgave der springtijen is voor de havens en scheepvaart van belang; zij is ook nuttig, om, zoo veel mogelijk, de ongevallen te voorkomen, die de daaruit voortspruitende overstromingen ten gevolge

kunnen hebben. De tegenwoordige staat der wetenschappen maak die opgave gemakkelijk, daar wij de oorzaak en watten dezer verschijnselen hebben leeren kennen.

Men weet, dat de oorzaak bij de Zon en de Maan berust; de Zon, door hare aantrekkingskracht op de zee, doet dezelve tweemaal daags rijzen en dalen, zoo dat de zonne-vloed en ebbe zich op ieder tijdpunt van een halven zonne-dag vernieuwt. Zoo komt ook de vloed en ebbe, ten gevolge der aantrekkingskracht van de Maan, op elk tijdpunt van een halven maanne-dag. Die twee getijen voegen zich samen zonder zich te schaden, gelijk men, op de oppervlakte eener ligt bewogene kom, de golfen over malkanderen ziet rollen, zonder onderling dezelver beweging of gedaanten te storen. Uit de samenvoeging dezer getijen ontstaan, die, welke in onze havens waargenomen worden; uit het verschil van derzelver periode ontstaan de aanmerklijkste verschijnselen van vloed en ebbe. Als de twee getijen te samen intreffen, is het zamengestelde getij op zijn hoogst; hetzelfde maakt alsdan de som der twee bijzondere getijen uit; en dit gebeurt bij volle en nieuwe maan. Als het hoogste maan-getij te samen intrest met het laagste zonne-getij, is het zamengestelde getij op zijn laagst; hetzelfde maakt alsdan het verschil der twee bijzondere getijen uit; en dit gebeurt bij de maan-kwartieren. Men ziet derhalve, dat het geheele getij afhangt van de schijngestalten der maan; maar niet op den oogenblik zelve der zonne en volle maan en der kwadratuur vallen de grootste en kleinste getijen in; uit de waarnemingen blijkt, dat die getijen, in onze havens, anderhalve dag na de stonden van die schijngestalten volgen.

De springtijen omstreeks nieuwe of volle maan zijn niet gelijk; er is verschil bij dezelve, hetwelk afhangt van de afstanden der Zon en Maan van de aarde, en van derzelver afwijkingen.

De volgende tafel is, even als die van vorige jaren, berekend naar de theorie van den *Markies de la Place*. Zij bevat de resultaten van deze theorie voor de springtijen, die anderhalve dag na volle- en nieuwe maan zullen volgen, in 1825.

Dagen en uren van volle en nieuwe maan.		Hoogte van het getij.	
4. Januarij	V. M. ten 11. ure 48. min.	Morgens	0,95. centimeter.
19. id.	N. M. — 3. — 52. —	M.	0,83. id.
3. Februarj	V. M. — 11. — 25. —	M.	1,08. id.
17. id.	N. M. — 10. — 14. —	Avonds	0,86. id.
4. Maart	V. M. — 9. — 31. —	A.	1,17. id.
19. id.	N. M. — 4. — 33. —	A.	0,87. id.
3. April	V. M. — 6. — 32. —	M.	1, 8. id.
18. id.	N. M. — 9. — 29. —	M.	0,84. id.
2. Mei	V. M. — 3. — 9. —	A.	1,01. id.
18. id.	N. M. — 6. — 15. —	M.	0,80. id.
1. Junij	V. M. — 8. — 7. —	M.	0,88. id.
16. id.	N. M. — 8. — 31. —	A.	0,82. id.
30. id.	V. M. — 10. — 13. —	M.	0,85. id.
15. Julij	N. M. — 10. — 34. —	A.	0,76. id.
29. id.	V. M. — 10. — 6. —	A.	0,85. id.
14. Augustus	N. M. — 7. — 7. —	M.	1,06. id.
28. id.	V. M. — 8. — 9. —	A.	0,87. id.
12. September	N. M. — 9. — 2. —	A.	1,10. id.
26. id.	V. M. — 10. — 11. —	M.	0,85. id.
11. October	N. M. — 11. — 2. —	M.	1,05. id.
26. id.	V. M. — 10. — 11. —	A.	0,79. id.
9. November	N. M. — 8. — 44. —	A.	0,94. id.
25. id.	V. M. — 9. — 22. —	M.	0,80. id.

Reeds is aangemerkt, dat in onze havens de springtijen anderhalve dag na nieuwe en volle maan volgen. Uit de medegedeelde tafel blijkt, dat in het jaar 1825 de stand van de Maan en de Zon in betrekking tot de aarde en de evennachts-vlakte, zoodanig omstreeks N. M. en V. M. is, dat de getijen zeer hoog zullen zijn; die van 3 April, 16 Augustus, 16 September, 11 October en voornamelijk die van 4 Maart zullen zeer aanmerklijk wezen, bijzonder als zij door den wind begunstigd worden.

Wij moeten niet nalaten, ten opzichte van het springtij van den 4. Maart aanstaande aan te merken, dat de wind tot dus verre hoogst gunstig voor ons land is, en; terwijl de mogelijke voorzorgen aangewend worden, op God moet worden gehoopt, die over winden en zeeën gebiedt, en, stroekt het met Zijne wijsheid, ons voor alle nieuwe rampen zal behoeden.

Ook de ingezetenen dezer stad hebben zich beijverd, om, door milde giften, in de wonden van zoo velen hunner landgenooten, die door den jongsten watervloed getroffen werden, balsem te gieten. Het stedelijk bestuur zend, zoo spoedig mogelijk, naar die streken der provincie *Overijssel*, alwaar men de meeste behoefte onderstelde, een schip, met levensmiddelen beladen.

De inschrijvingen, zoo in geld als goederen, voor de ongelukkigen, bij de te dien stede benoemde Commissie gedaan, beloopt f 14,157.60.

- Onder deze worden gevonden:
- a. De bijdrage van de heeren officieren, onder-officieren en manschappen der afdeling *Kurassiers* No. 3, alhier in garnizoen f 366.33½.
 - b. Die van den boekhandelaar *A. J. van den Sigtenhorst*, voor alle exemplaren eener uitgegevene leerrede van den weloerwaardigen heer *P. C. Molhuysen*, predikant alhier, welke in deze stad verkocht zijn geworden f 261.32½.
 - c. Die van denzelfden, voor vier exemplaren van het bij hem uitgegeven aardrijkskundig leesboek f 28.00.
 - d. Die van de heeren *Z. E. de luitenant-generaal Carl Heijligers*; *colonnell Sommerlatte*, plaats-kommandant; *de Casembroodt*, agent van onslag; *majoer de Stenzen*, adjudant van *Z. E.* voornoemd; *Piepers*, adjunct van den agent van onslag; en *Sandberg*, 2de luitenant der genie, te zamen f 200.00.
 - e. Die van de heeren studenten aan het *Athenaeum* alhier f 175.60.

- f. Die van de leerlingen, welke op de school van den heer J. W. Gampert in de Fransche taal onderwezen worden f 51:45.
- g. Die van de jonge jufvrouwen, welke op de school van madame Roppel onderwijs in de Fransche taal genieten f 50:00.
- h. Die van G. Kroylk, voor de jonge kinderen, welke op de tweede Latijnsche school onderwezen werden f 82:80.
- i. Die van J. H. Bosch, voor de geregigden tot de algemeene bus f 38:00.
- k. Die van den heer J. G. Beek; voor de leerlingen van het instituut voor de reken-, wis- en aardrijkskunde, van het departement Drenthe, der maatschappij; Tot Nut van 't Algemeen f 30:00.
- l. Die van de geregigden tot de schippers-bus f 25:00.
- m. Die van mejufvrouwen Boelderman en Verhoef, voor de meisjes, welke door haar in handwerk worden onderwezen f 22:50.

Het bedrag der inschrijvingen, als voren, beloopt f 14,157:60½

De collecte, ten behoeve der noodlijdenden door het geheele rijk, welke op den 23. dezex heeft plaats gehad, heeft opgeleverd - f 3,409:57½

Enige verdienstenlijke burgers en burgeressen hebben, op den 23. dier maand, de vruchten van een door hun gezamenlijk en instrumetaal concept gestort, ten bedrage van 200:80

Te zamen f 17,567:188

Deze beloop nu niet vermeerderd te worden door eene representatie, welke het 23. dezex te geven en door de collecte, ten behoeve der ongelukkigen, welke op den 2. Maart zal plaats hebben.

Hartelijken dank betuigt de Commissie, met de inzameling der liefde-giften door het stedelijk bestuur belast, aan, die zag onbekompen gegeven of hunne talenten aan het edelst doel dienstbaar gemaakt hebben. Dan dezen behoeven zij niet: de bevruchtheid van wel gedaan te hebben; zoe vele herten, die hen zegenen en de onschatbare goedkeuring van den Vader der liefde: dit is hun loon.

De Commissie ter inzameling van giften voor de noodlijdenden, ten gevolge van den jongsten watersnood,

A. E. B. VAN RUCHTELEEN vromps NAAR,
H. W. VAN MARLE
J. W. VAN DE GRAAF,
J. C. LAMBERTS,
G. WESTENENK,
G. SCHIMMELPENNINGK, Wz. 98
H. VAN LOGHEM.

ARNHEM, den 1. Maart.

Het water is hoog in den Rijn aan de maal:

Den 28. Feb. 1 El 9 Palm 0 Duim; gewassen 9 0 gevallen 5 D

Den 1. Maart 1 El 8 Palm 0 Duim; gewassen 9 0 gevallen 10 D

SCHOUWBURG te ZUTPHEN.
Onder Directie van Meijufvrouw A. C. OTTINGH.
Op Dingsdag, den 1. Maart.

Eene Extra-Representatie,

Ten voordeele van de Noodlijdenden door den Watersnood;

DE HEGTVAARDIGE EN MENSCHLIEVENDE REGTER,
Toespraak in den kerke.

DE DRIE FANCHONS, OF HET ZAL NOOIT EINDIGEN.
Tuschen beiden zal door den Heer P. P. SEM een toepasselijk vers worden gereciterd.

TE DOESBORGH.
Op Woensdag, den 2. Maart.

DEZELFDE STEKKEN, MET HETZELFDE OOGMERK.

Zutphen, den 20. Februarij 1825.

Heden avond tegen half seven, weel mijne toedergeliefde Huisvrage JOANNA SARA MARGARITA BLOM, verzoorspoedig verlost van eene welgeschapen dootvran.

PETRUS GAMPER.

Ingevolge artikel 8. van het Plan van Negotiatie voor de STRAATWEGEN van Zutphen naar Apeldoorn en Dieren, worden de DEELHEBBERS in deselva verwittigd, dat, op Maandag den 2. Maart 1825, des middags te 12 ure, is een der vertrekken van het Stadhuis te Zutphen, door KOMMISSARISSEN, in het bijn van zoodanige Geintresseerden, welke daartij verlangen tegenwoordig te zijn, zal worden gedaan Rekening en Verantwoording van het Provent der TOLLEN op de beide Wegen; terwijl ter gelijker tijd, ingevolge voorschreve artikel, zal worden hernald het dividend, hetwelk aan de Deelhhabers in de Negotiatie, tot op gezegd tijdstip, zal kunnen worden uitbetaald.

Kommissarissen voornoemd,
P. J. SWAVING,
President.

De Notaris Mr. GERARD VAN ECK, te Arnheim, ala daartoe door de Regtbank van eersten aanleg, zitting houdende te Arnheim, zitting houdende, met de Eigenaren, de Hooggebooren Vrouw Douairiere van en tot den Hoog Welgeboren Heer W. J. A. G. BARON VAN DEDDEM, in leven Lid der Edeputateerde Staten, in de provincie Gelderland, en practisierend Advocaat te Arnheim, pns. sa et. qz. in het logement het Zwijnhoofd, aldaar, op Dinsdag den 3. Maart 1825, des middags ten twee uren, zullen en waerden dagen daaras, op de Dinsdag den sevenienden daaraanvolgende, ter zelve uur en plaats, bij toelag, verkoopen, om met primo Augustus eerstkomende te aanvaarden: Een kapitaal en zeer voornaam HUIS en ERVE, staande en gelegen binnen Arnheim, in de Bakkerstraat, Wijk B, No. 147, voorzien van onderscheidene wel verdeelde en spatioose VERBEEKKEN, naar behooren betimmerd en behanger, waaraan eenige zijde geslukadoord, van KEUKEN, ruime KELDERS, ZOLDER en DOMESTIEKEN-KAMERS. — Voorts van al hetgeen tot dagelijks gebruik en gemak in eene voornaame woning kan worden verlangd, met eenen zeer fraajen en ruimen, vierkant liggenden TUIN, onmiddellijk tuschen het Huis, en een daartoe behoorende STAAL, voor verscheidene Paarden geschikt, met

KOETSHUIS en nog een REWISIE voor Reuigen, uitkomende in de Kerkerstraat. — Ter bezigtiging van een en ander adressere men zich, op Maandag, Woensdag of Vrijdag van iedere week, bij Mevrouw de Douairiere VAN DEDDEM voornoemd, terwijl men, ten aanzien der conditien van verkoop, acht dagen voor den inzaat, zich zal kunnen informeren ten kantore van voormelden Notaris, in de Bakkerstraat, te Arnheim.

§ § § In den loop der maand Junij aanstaande, op nader te bepalen dag en plaats, zal in het openbaar ter verkoop worden aangeboden: Een hecht, sterk, onlange aanmerkelijk verbeterd, en naar den nieuwtien smaak betimmerd, kapitaal HUIS en ERVE, staande en gelegen binnen de stad Arnheim, op de Groote Markt, een ruim en aangenaam uitsigt daar over aan de voorzijde hebbende, en van de andere zijde uitsiende op een aantal Tuinen, op de bergachtige wandelingen, naar Boven-Over genaamd, op de rivier den Rijn, en op de uitgestrekte Weilanden aan de Overkant, in de Betuwe gelegen. Het Huis is voorzien van elf met behangene BOVEN- en BENEDEN-KAMERS, waaronder eenige geslukadoord, voorts goede DROOGZOLDERS, ruime en zeer gemakkelijke KEUKEN, waarin REGEN- en WATERPOMP, een MANGELKAMER, ruime opene PLAATS, drie onderscheidene KELDERS, liggende bijn gelijk vloers, en, bij den hoogsten stand der Rivier, geheel water-vrij. Voorts een daar annex KOETSHUIS, met ruime ZOLDER, benevens STALLING voor vier Paarden, pns. voorzien van eene goede WATERPOMP, en verder alle Commoditeiten, aan zoodanig voornaam Huis behoorende; eindelijk is daaraan nog verbonden een extra fraajje, groote en vruchtbare TUIN, met ruime VRUCHTBOOMEN beplant, en in denzelfven een groot KOPPEL, dewelke onderscheidene aangename gezigten oplevert.

Op vrijdag den 11. Maart 1825, is men voornemens, publiek te verkoopen een aanzienlijke partij extra zwarte EIKEN BOOMEN en een buitengewoon groote en guus BEUK; staande op het erve Wackerink in de buurschap Zuit, onder Lichtenvoegde, drie kwartier uur van de rivier de Berkel, in het kwartier Zutphen.

Informatien, betrekkelijk den verkoop, zijn te bekomen bij Mr. J. B. ROELVINK, Bz., Notaris te Wenterwijk.

§ § § Aanzienlijke HOUTVERKOOPING, in den Eikenboom, te Loenen op Veluwe, den 3. Maart des voormiddags om 9 ure, breder bij billetten omschreven en te bevragen bij den Notaris VAN HUGENPOTFF, te Arnheim.

Met primo Janij of Julij aanstaande, worden in huur verlangd twee of drie ONGEMEUBLEERDE KAMERS, of een BOVENHUIS, liefst met gelegenheid tot STALLING. Te adresseeren bij den Uitgever dezex.

Men vraagt te huur, twee of drie ONGEMEUBLEERDE BOVEN- of BENEDENKAMERS, met een KELDERS, tegen den eersten Mei aanstaande, hiertoe iemand inclineerende, adressere zich bij den Drukker dezex.

De Ondergeteekende neemt de vrijheid aan het Geerde Publiek te berigten, dat hij geestabliereerd heeft EEN HUIS-KANTOOR VOOR DIENSTBOODEN, in de Broederenstraat, te Arnheim, te koop gevende, dat men zich verzekerd kan houden, dat de diensbooden, die men in hetzelve kan gebruiken, van goede Attestatien voorzien, bij hem zullen worden geadmiteerd, waarmede hij zich vleit, dat zulks zeer aangenaam zal zijn, en zich dien ten gevolge aan zijne geerde Begunstigers zeer dienstvaardig aanbiedt.

Arnhem, den 28. Februarij 1825.

ANTH. GROH, Pastoorsteeg, Wijk D, 167.

§ § § G. J. DEENEN, Mr. Kleermaker van Arnhem, heeft het genoegen het Geerde Publiek van Arnheim te berigten, dat hij zich als zoodanig alhier heeft geestabliereerd. Hij recomandert zich zeer in de gunst van Arnhemsch irwone, behelst eene prompte en civiele bediening, en weekt naar den nieuwtien smaak. — Woont in de Broederenstraat, Lett. A. No. 167, tegen over het Zwijnhoofd.

De ondergeteekende brengt ter kennis van zijne waken-dige Begunstigers, dat zijn Winkel in alle soorten van beste KRUID- en andere KOEKEN, alsmede die van openste NYMEEGSCHE MOFFEN, mit de Turbstraat in verplaatst, en thans op den Groeten Oord, Wijk C, No. 208, tegen verminderde prijzen wordt gecontineerd.

Arnhem, den 22. Februarij 1825.

W. G. VAN KALKER.

INTEKENING

Op een geschiedkundig tafereel der noodlijdende overstromingen in Noord-Holland en andere Nederlanden, te Arnheim, den 4. Februarij 1825, met platte en kaart, te Amsterdam bij SCHALEKAMP, VAN DE GRAMPPEL en HANSEN.

De ontzettende gebeurtenissen en ongehoorde rampen, door dezen ge-dachten waterloed veroorzaakt, en nog in derselver vreeselijkheid en uitgestrektheid op verre na niet beheld, en nu met alle de omstandigheden en bevrigen van overvloed beheld, gebrukt als een teken van het leed, door de Goddelijke barmhartigheid hier, door Christelijke barmhertigheid, moed en bedaardheid elders, werden ongetwijfeld, een zeer als immer eenig, drijvend of op den bloot van vraf, algemeen bekend gemaakt en van de uitkomst van het geheugen bevrangd te worden. — niet alleen als een treffend en doorkluchtig bewijs van Gods grootheid, en dat de mensch, hoe vast hij ata, loutere ijdelheid is, maar ook als een teken en oer voorbeeld, om tot Nering te strekken voor volgende geslachtten.

Hierdoor aangevoerd, zijn de Boekverkoopers berengt met een geletterd, en door zijne betrekkingen daartoe wel bevoegd man overeen gekomen, om een zoó veel nauwkeurig en waardig gedenboek van deze ramp te vervaardigen, en bieden het Publiek daartoe dese intekening aan, welke gekooperd opbrengt zij ten volle genegen, voor een goed deel, tot leniging van het veelvuldig jammer te doen strekken.

De voorwaarden van de intekening en listten zijn bij bovengemelde als mede in de voornaamste boekwinkels in het Koninkrijk te bekomen; ook zal er geen eenig exemplaar meerder gedrukt worden, en dus buiten intekening, voor niemand te bekomen zijn.